

Politisk klovneri

(Porsgrunn): ”I have no fucking patience for ignorant people”, sier den spanske kulturaktivisten Leo Bassi i dypt alvor – så alvorlig som bare en klovner kan være.

Av Elisabeth Leinslie

THE REVELATION

Av og med: Leo Bassi

Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival, 15.juni

Seks generasjoner med eksentriske sirkusklovner bruser i den spanske humoristen Leo Bassis' blod. Underholdning er for Bassi ikke bare til for å behage og more publikum. Gjennom sitt kunstneriske virke har han utviklet en forkjærlighet for menneskers groteske holdninger og handlinger, stilt disse til skue i en buffonsk klovnedrakt, i den hensikt å overraske og provosere publikum. Hans intensjon er å holde i live en kritisk og provokativ kunstform, mer enn å videreføre den tradisjonelle sirkusklovnen.

Politisk stunt

Leo Bassi er bekymret for folks tiltagende dumskap, mangel på nysgjerrighet og moralsk indignasjon. Han er rett og slett kritisk til allmuen og deres, i hans øyne, stadig økende passivitet i forhold til verden. Bassi kan ikke annet enn å reagere på dette og bruker sin bekymring til å skape politisk klovnekunst.

Med *The Revelation* retter han sitt kritiske blikk mot den katolske kirke og kristne fundamentalister. Showet starter med gospelmusikk og videoopptak fra en av Bassis mange stunts: denne gangen i Rio de Janeiro, hvor 300 000 'Born Again Christians' møttes på torget for å hylle Kirken, Gud og Jesus. Midt blant disse stilte Bassi seg opp med en 5 meter høy banner på ryggen som lød: ”Jeg tror ikke på Gud. For mer informasjon spør under” (pil mot hans hode). På bannerens bakside var det skrevet: ”Jeg elsker Sokrates, filosofi, kunst, vitenskap, økologi og humor.” Mengden med nyfrelste lot seg provosere, det oppstod heftige diskusjoner og som så ofte når Bassi maner til diskusjon i det offentlige rom; politiets nærvær var påtagende.

Som et demokratisk menneske forundres jeg stadig over hvor provoserte fundamentalister kan bli av folk som ytrer andre meninger enn dem selv. I Rio gikk de til det skritt å hevde at djevelen var blant dem. Det er beundringsverdig at Leo Bassi utrettelig utsetter seg selv for hugg på denne måten – for dette er bare et av mange eksempler på hans kritiske stunts i det offentlige rom¹.

Profetisk vitne

Bassi gjør entré på scenen som pave Benedikt XVI, og går gjennom han til orde for en modernisering av den katolske kirke ved å ytre en forandring i Vatikanets politikk når det angår misjonering, prevensjon og liturgi. Deretter kaster han pavekostymet og blir seg selv. Hans kritiske fortelling er en blanding av standup-sjangerens lette humor og buffonens svarte

¹Mer om Leo Bassis kunstpolitiske virksomhet på:
<http://www.leobassi.com/>, <http://www.leobassi.com/index4.html>,

humor. "I shall do my best to make everybody who has faith in this room – to loose his faith", hevder Bassi og går med det inn i en profetisk relasjon til tilskueren.

Bassi definerer seg nettopp som et *profetisk vitne* – en paradoksal betegnelse da et vitne hverken dømmer eller propaganderer, men det gjør profeten. I Bassis verden ligger paradokset idet han som vitne til folks og kirkens fornektelse og passifisering av den rasjonelle tanke, samler inn materiale til sin produksjon. Videre bruker han dette materialet i sin propagandistiske formidling av sin skarpe kritikk. Dermed fungerer han som både vitne og profet; han observerer, tolker, dømmer og propaganderer uten det minste snev av skrupler eller angst for å trække noen på tærne.

En rasjonell verden

Bassi hevder han er ateist, men samtidig fornektet han ikke at Gud kan finnes et eller annet sted der ute. Dette paradokset får vi aldri klarhet i. Jeg velger å tro at det her er snakk om et begrepsproblem – agnostiker ville vært et mer dekkende begrep. Uansett er det sikkert at selv om det skulle finnes en Gud så har ikke Bassi mye til overs for han. Hvis Gud skulle vise seg og forsøke å snakke med han, har han ett eneste svar å komme med: "Fuck off and leave me alone!" – Han vil ikke ha noe å gjøre med en Gud han oppfatter som både voldelig og undertrykkende ovenfor mennesket.

Gjennom hele forestillingen påpeker og latterliggjør Bassi Bibelens skrøpeligheit når det angår logikk, men som de fleste vet bør Bibelen leses symbolsk – så dette grepet slår ikke helt igjennom. I forlengelsen av dette tar han for seg pave Johannes Paul IIs bok *Memory & Identity* (2005) – som blant annet retter sterk kritikk mot Descarte og Voltaire. Bassi fører med det sin kritikk av kirkens mangel på rasjonalitet et hakk videre, og formidler en lengsel mot en bedre og mer rasjonell verden.

Det Gamle Testamentets syndeliggjøring av kunnskap er også et sentralt tema i forestillingen. Han stiller seg totalt uforstående til at kunnskap og informasjon kan ha noe med synd å gjøre. Snarere propaganderer han for mer kunnskap og mer informasjon ut til folket. Dette når sitt klimaks i en kakafonisk scene: han fråtser i 'the fruit of knowledge' (epler), knuser dem med slegge og slår dem med balltre så eplebitene fyker rundt ørene våre. Samtidig vises bilder av diverse filosofer og stammehøvdinge.

Klovnen er en ypperlig formidler av disse temaene, da nettopp klovnen til alle tider har vært en sann forkjemper av vår rasjonelle tenkemåte sammen med andre fritenkere.

Kontekstfølsomhet

Når man skaper eller skriver om scenekunst er det, slik jeg ser det, viktig å være følsom for konteksten produksjonen definerer seg innenfor: produksjonsforhold, historisitet, kulturlandskapet, kunstnerens filosofiske ståsted, den faktiske spillkonteksten og lignende.

The Revelation er et glanseksempel på hvor viktig konteksten i alle dens variasjoner er i scenekunsten. Dette er en forestilling som i utgangspunktet virker banal og lite provokativ for det norske publikum. Men, hvis vi retter blikket forbi vår lokale kontekst – så vil vi se at saken stiller seg noe annerledes.

Leo Bassi kommer fra Spania, et katolsk land hvor kirken og paven anses som tabuområder. At han befatter seg med disse temaene er med andre ord oppsiktsvekkende i seg selv. Forestillingen er tenkt for et katolsk publikum, ikke halv-protestantiske nordmenn – og er

dermed kontekstbasert. Det er ikke dermed sagt at vi ikke får noe ut av den, men den fungerer kanskje mer som en antropologisk-politisk opplysning enn direkte provokasjon. Han risikerer ingenting ved å spille denne forestillingen i Norge. I et katolsk land derimot, setter han seg i en farlig situasjon – allerede er han blitt angrepet under en forestilling. Men Bassi viker for verken fysiske angrep eller politiarrester – dette er kjent kost for han. Han aksepterer risikoen og viderefører sin rolle som bevisst kommentator gjennom å både farliggjøre og tydeliggjøre klovnen som en aktiv samfunnsdebattant.